

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

www.emu.ee
Eesti Maaülikool
Estonian University of Life Sciences
Majandus- ja sotsiaalinstituut
Institute of Economics and Social Sciences

Eesti Maaelu Arengukava 2007-2013 meetme 1.7.1 „Põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alane koostöö“ rakendamistulemuste ülevaade

Teostaja:

**Eesti maaelu arengukava 2007-2013 1., 3. ja 4.
telje püsihindaja**

Maamajanduse uuringute ja analüüsi osakond

Majandus- ja sotsiaalinstituut

Eesti Maaülikool

Tartu 2012

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Analüüsi metoodika.....	4
1. Ühise teadus- ja arendustegevuse toetuse taotlusvoorude ülevaade	5
1.1. Toetuse taotlemine, määramine ning väljamaksmine.....	5
1.2. Maksimaalne toetussumma.....	8
2. Toetatud tegevuste ja heakskiidetud taotluste ülevaade	9
2.1. Toetatud tegevused	9
2.2. Projektide eesmärgid	10
2.3. Projektide partnerid	10
3. Toetuse saajate tegevusala ja projekti valdkond	12
4. Heakskiidetud projektide kulude struktuur	14
Kokkuvõte	16

SISSEJUHATUS

Eesti maaelu arengukava 2007–2013 (*edaspidi* MAK) esimese telje meetme „Põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alane koostöö“ (*edaspidi* meede 1.7.1) püsihindamist teostab Eesti Maaülikooli majandus- ja sotsiaalinstituut (*edaspidi* püsihindaja). Vastavalt Nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 86 lõike 1 kohaselt kehtestavad liikmesriigid püsihindamise süsteemi, mida Põllumajandusministeeriumi volituse alusel teostab MAK 2007–2013 raames Eesti Maaülikooli majandus- ja sotsiaalinstituut. Püsihindaja tegevus on määratletud põllumajandusministri 7. jaanuari 2009. a määrusega nr 3 „Eesti maaelu arengukava 2007–2013 seire ja hindamise kord“. Rakendamistulemuste ülevaade kuulub 2012. aasta hindamisplaani.

MAKi 1. telg on suunatud põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime parandamisele. Alameetme 1.7.1 üldeesmärk on põllumajandus- ja metsandussektori ning põllumajandus- ja metsasaadusi töötleva tööstuse konkurentsivõime parandamine läbi toormetootjate, töötlejate ja/või kolmandate isikute vahelise koostöö soodustamise ja seeläbi nimetatud sektoris suurema innovatiivsuse saavutamine. Meetme kaudu toetatakse:

1. Eestis registreeritud ja tegutsevad põllumajandus- ja metsandussektori toormetootjad ning põllumajandus- ja metsasaadusi töötlevad (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004, 29. aprill 2004, toiduainete hügieeni kohta artikkel 2 lõige 1 punkt m) tähenduses) tööstused, kes toodavad ja/või töötlevad ja turustavad Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas nimetatud tooteid või metsasaadusi või nimetatud toodetega seotud tooteid.
2. Eestis registreeritud ja tegutsevad põllumajandustootjaid ühendavad tulundusühistud, kes on tunnustatud tootjarühmana Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel ja korras.

Toetust võivad taotleda ka kaks või enam taotlejat ühiselt.

Põllumajandus- ja toidusektori ning metsandussektori ettevõtjate taotlusi on vastu võetud alates 2010. aastast ning taotlusvoorud on avatud olnud kolm korda:

- 1) 19.07.2010–02.08.2010 (*edaspidi* I taotlusvoor);
- 2) 14.03.2011–31.03.2011 (*edaspidi* II taotlusvoor);
- 3) 03.04.2012–13.04.2012 (*edaspidi* III taotlusvoor).

Käesoleva rakendamistulemuste ülevaate ülesanded on järgmised:

- 1) anda ülevaade meetme rakendumisest;
- 2) anda ülevaade taotluste menetlemisel tuvastatud taotluste rahuldamist mittevõimaldavatest puudustest;
- 3) anda ülevaade toetatud tegevustest ja projektide eesmärkidest;
- 4) analüüsida projektide kulude struktuuri.

Meetme rakendamistulemuste ülevaade koostas Eesti Maaülikooli majandus- ja sotsiaalinstituudi maamajanduse uuringute ja analüüsi osakonna töötaja Jaana Prants.

ANALÜÜSI METOODIKA

Meetme 1.7.1 rakendusülevaate koostamisel kasutati taotlejate ja toetuse saajate andmeid seisuga 05. oktoober 2012. Analüüsitavad andmed tulenesid PRIA poolt esitatud meetme 1.7.1 seire koondtabelist ja püsihindajate poolt kogutud väljund- ja tulemusnäitajatest. Püsihindajate poolt kogutud näitajad pärinesid toetust taotlenud ettevõtjate taotlustest ja äriplaanidest ning äriregistri andmebaasist.

Andmete analüüsimisel kasutati peamiselt kirjeldamist, süstematiseerimist ja tulemuste tõlgendamist. Kvantitatiivsete andmete kirjeldamisel kasutati keskmiseid ja variatsioonirea äärmuslikke näitajaid ja grupeerimist.

Ühe tunnuse jaotust väljendati tabelite ning tulp-, joon- ja sektordiagrammidega. Mitme tunnuse jaotuse esitamisel kasutati risttabeleid. Andmed esitati järgmiste gruppide lõikes:

- 1) taotlusvoorude lõikes;
- 2) toetatud tegevuste lõikes;
- 3) toetuse saajate ettevõtlusvormide lõikes;
- 4) toetuse saajate tegevusalade lõikes.

Joonise 2 osas hõlmas üks heakskiidetud taotlus mitut maakonda (Jõgeva, Lääne-Viru, Rapla, Viljandi maakond) summas 127 296 eurot. MapInfo programmi abil kaardi tegemiseks jagati nimetatud summa nelja maakonna vahel võrdselt.

Rakendamistulemuste ülevaates kasutatakse järgmisi lühendeid:

AS – aktsiaselts;

FIE – füüsilisest isikust ettevõtja;

EMTAK 2008 – Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator

MAK – Eesti maaelu arengukava 2007–2013 rakendamisperiood;

PRIA – Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet;

OÜ – osaühing;

TÜ – tulundusühistu.

Kogutud andmed on minevikulised, seega tuginetakse töös faktilistele andmetele. Täiendavat küsitlust ettevõtjate algandmete täiendamiseks ei teostatud.

1. ÜHISE TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE TOETUSE TAOTLUSVOORUDE ÜLEVAADE

1.1. TOETUSE TAOTLEMINE, MÄÄRAMINE NING VÄLJAMAKSMINE

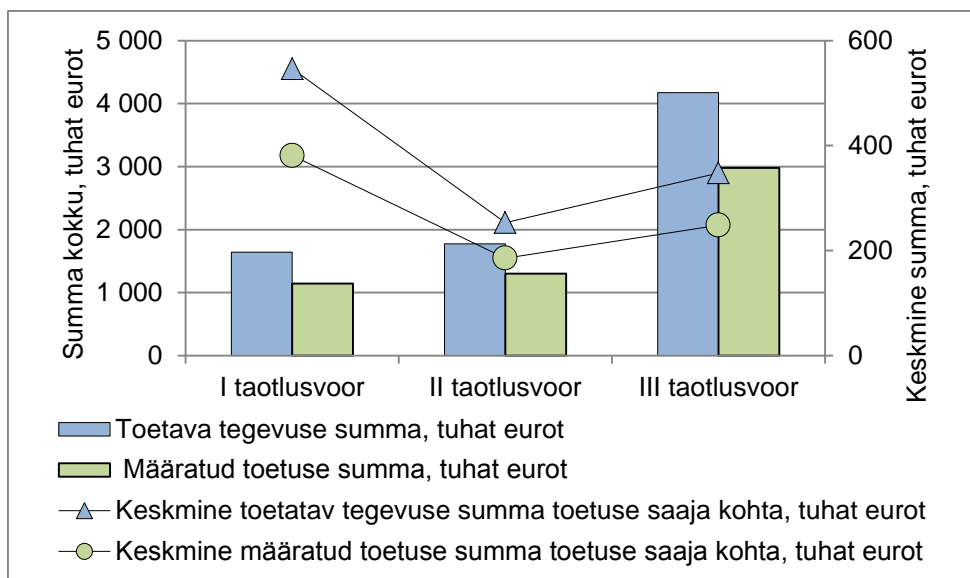
Põllumajandus-, toidu- ning metsandussektoris tegutsevad ettevõtjad esitasid meetme 1.7.1 toetuse taotlemiseks kokku 42 taotlust, millest 26 (61,9%) taotlust kiideti heaks. Heakskiidetud taotluste osatähtsus oli aasta-aastalt suurenenud, mis oli kolme taotlusvooru keskmisena 61,9%. Samuti on suurenenud aasta-aastalt keskmine taotletud ja määratud toetuse summa (tabel 1). Suurim taotletud toetuse summa kui ka määratud toetuse summa MAK perioodil kolme taotlusvooru jooksul oli 319,9 tuhat eurot ning väikseim 45,0 tuhat eurot. **Innovatsioon on seoses kasvava konkurentsiga üha olulisemaks teemaks muutunud põllumajandus-, toidu- ning metsandussektoris tegutsevate ettevõtjate jaoks, mistõttu on ka huvi meetme 1.7.1 taotlemise vastu taotlusvoorude lõikes suurenenud.**

Tabel 1. Toetuse taotlemine ja määramine taotlusvoorude lõikes

Taotlusvoor	Esitatud taotluste arv	Taotletud toetuse summa, eurot	Keskmine taotletud toetuse summa, eurot	Heaks-kiidetud taotluste arv	Määratud toetuse summa, eurot	Keskmine määratud toetuse summa, eurot	Heaks-kiidetud taotluste osatähtsus esitatud taotluste arvust, %
I taotlusvoor	9	1 977 297	219 700	5	1 143 436	228 687	55,6
II taotlusvoor	15	3 156 907	210 460	8	1 300 011	162 501	53,3
III taotlusvoor	18	4 101 018	227 834	13	2 979 902	229 223	72,2
KOKKU	42	9 235 222	219 886	26	5 423 349	208 590	61,9

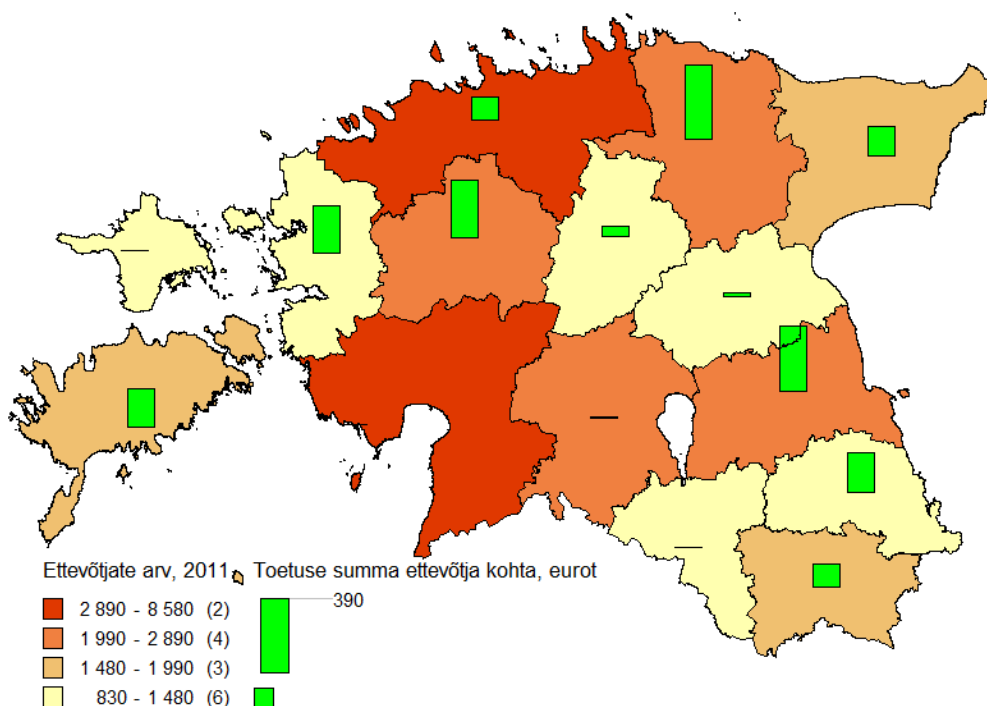
Meetme 1.7.1 kolme taotlusvooru eelarve kasutuse (I taotlusvooru eelarve oli 5,2 mln eurot, II taotlusvooru eelarve oli 3,2 mln eurot ja III taotlusvooru eelarve oli 4,0 mln eurot) osas pole kolme taotlusvooru jooksul eelarvet maksimaalselt ära kasutatud. Kõige väiksem oli eelarve ülejääk III taotlusvoorus, mil määratud toetuse summa moodustas III taotlusvooru eelarvest 74,5%.

Keskmine toetatav tegevuse summa ning määratud toetuse summa oli suurim toetuse saaja kohta I taotlusvoorus – vastavalt 547 tuhat eurot ja 381 tuhat eurot. III taotlusvoorus oli toetatav tegevuse summa ja määratud toetuse summa kokku mõnevõrra suurem võrreldes I taotlusvooru samade näitajatega, kuid keskmine tegevuse ning toetuse summa toetuse saaja kohta oli madalam võrreldes I taotlusvooru samade näitajatega. (joonis 1) Määratud toetuse summa osakaal toetatavast tegevuse summast moodustas kolme taotlusvooru lõikes keskmiselt 72,3%.

Joonis 1. Toetatava tegevuse summa ja määratud toetuse summa taotlusvoorude lõikes, tuhat euro

Määratud toetuse summa maakondade lõikes oli suurim Lääne-Viru maakonnas tegutsevate maapiirkonna ettevõtjate kohta (389 eurot) ning madalaim Viljandi maakonnas tegutsevate maapiirkonna ettevõtjate kohta (16 eurot). Toetust pole taotlenud kolme taotlusvooruga jooksul Hiiu, Pärnu ja Valga maakonnas tegutsevad ettevõtjad (joonis 2) Kokku on toetust kõige enam määratud Harju maakonnas tegutsevatele toetuse saajatele (1,05 mln eurot).

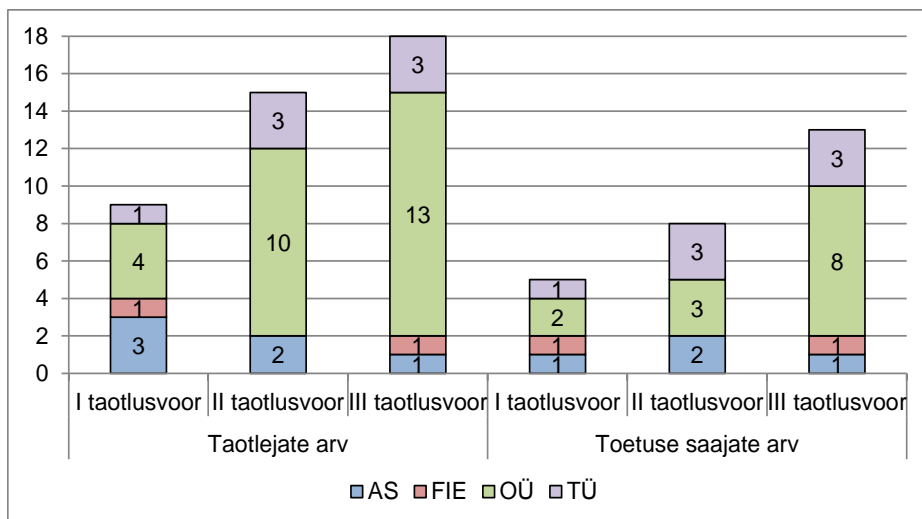

Joonis 2. Määratud toetuse summa ja ettevõtjate* arv maakondade lõikes

*Kuni 4000 elanikuga asulas registreeritud ettevõtjate arv¹.

¹ Allikas: Statistikaamet 20.04.2012

Taotlejate ja toetuse saajate arv oli suurim III taotlusvoorus, mil suurema osa ehk 72,2% taotlejatest ja 61,5% toetuse saajatest moodustasid osaühingutest ettevõtjad. Osaühingutest ettevõtjad domineerisid ka I ja II taotlusvoorus nii toetuse taotlejatena kui ka toetuse saajatena. Väikseim on esindatus füüsilisest isikust ettevõtjate osas. (joonis 2) Korduvtaotlejaid oli kolme taotlusvooru jooksul kokku üheksa, millest suurema osa ehk 55,6% moodustasid osaühingutest ettevõtjad ning 33,3% tulundusühistust ettevõtjad. Korduvalt toetust saanud ettevõtjate arv oli kolme taotlusvooru jooksul kokku neli, millest suurema osa ehk 75,0% moodustasid tulundusühistust ettevõtjad.

Joonis 3. Toetuse taotlejate ja toetuse saajate jagunemine ettevõtlusvormi ja taotlusvoorude lõikes

Kuna III taotlusvoor oli käesoleva MAK perioodi viimane meetme 1.7.1 taotlusvoor, siis võib III taotlusvooru lugeda ka kõige õnnestunumaks. Seda suurima heakskiidetud taotluste ja toetuse saajate arvu ning maksimaalse eelarve kasutuse poolest.

Kolme taotlusvooru jooksul esines ka sellised taotlused, mis ei vastanud toetuse saamise nõuetele. Kokku oli selliseid taotlusi kolme taotlusvooru jooksul 16. Nõuetele mittevastavate taotluste arv oli suurim II taotlusvoorus (6 taotlust) ning nõuetele mittevastavaid taotlusi esines ettevõtlusvormi alusel vaid osaühingutest ja aktsiaseltsist ettevõtjatel. PRIA poolt taotluste menetlemisel tuvastatud taotluste rahuldamist mittevõimaldavad puudused olid järgmised:

- 1) puudus innovaatus (5 taotlust);
- 2) projekt oli mitteabikõlblik (3 taotlust);
- 3) võlakordaja oli suurem kui 2 (2 taotlust);
- 4) taotleja oli rikkunud toiduohutusalaseid nõudeid kontrollperioodil (1 taotlus);
- 5) taotleja tegeles ainult turustamisega (1 taotlus);
- 6) maksevõime oli väiksem kui 1 (1 taotlus);
- 7) taotlus oli ebakorrekne (1 taotlus);
- 8) taotleja ei olnud registreeritud söödaregistris (1 taotlus);
- 9) taotleja ei olnud tootja ega töötaja (1 taotleja).

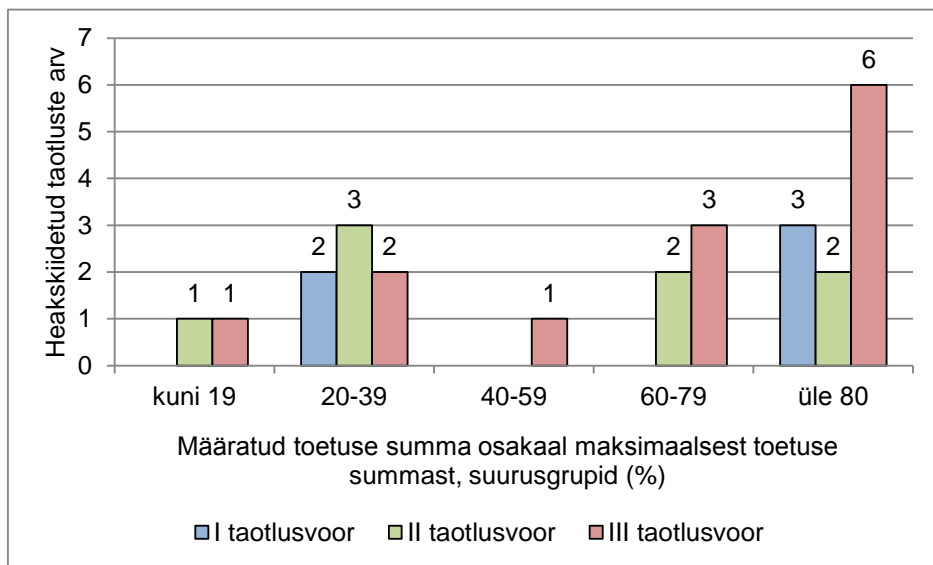
Kuna nõuetele mittevastavate taotluste arv moodustas 38,1% esitatud taotlustest (mida võib lugeda üsna suureks osakaaluks), siis võib järeldada, et toetuse saamiseks vajalike nõuete ja tingimuste täitmine ei ole olnud toetuse taotlejatele piisavalt selged või arusaadavad, seda eriti innovaatsilisuse osas.

Seisuga 5. oktoober 2012 on 1.7.1 toetust välja makstud summas 272,9 tuhat eurot, mis moodustab 5,0% kogu määratud toetuse summast. Toetust on välja makstud I taotlusvooru nelja heakskiidetud taotluste alusel.

1.2. MAKSIMAALNE TOETUSSUMMA

Meetme 1.7.1 maksimaalsed toetussumma ühe projekti kohta on rakendusuuringute ja tootearenduse puhul kuni 320,0 tuhat eurot ja võrdlusuuringute puhul kuni 192,0 tuhat eurot, kuid mitte rohkem kui 200,0 tuhat eurot projektis osaleva taotleja kohta jooksva majandusaasta ja kahe eelmise majandusaasta jooksul. Kuna kolme taotlusvooru jooksul võrdlusuuringute tegemiseks toetust ei taotletud, teostatakse ülevaade vaid rakendusuuringute ja tootearenduse heakskiidetud taotluste osas.

Kolme taotlusvooru jooksul määratud toetuse summa moodustas keskmiselt 65,2% maksimaalsest toetuse summast projekti kohta. Maksimaalne toetuse summa ehk 320,0 tuhat eurot kasutati kolme taotlusvooru jooksul ära kolme heakskiidetud taotluse osas. Enim kiideti heaks maksimaalse toetuse summa lähedasi projekte III taotlusvoorus (joonis 4).

Joonis 4. Heakskiidetud taotluste jagunemine suurusgruppide ja taotlusvoorude lõikes

2. TOETATUD TEGEVUSTE JA HEAKSKIIDETUD TAOTLUSTE ÜLEVAADE

2.1. TOETATUD TEGEVUSED

Kolme taotlusvooru jooksul määrati toetust rakendusuuringute teostamiseks summas 5,2 mln eurot ehk 96,4% määratud toetuse summast ning tootearenduseks summas 193,3 tuhat eurot ehk 3,6% määratud toetuse summast.

Rakendusuuringute teostamiseks oli kolme taotlusvooru jooksul enim toetust määratud põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimüügiga (11,9%) ja liha töötlemise, säilitamise ning lihatoodete tootmisega (11,4%) tegelevatele ettevõtjatele. Kuid keskmine määratud toetuse summa rakendusuuringute teostamisel oli suurem metsamajandusega tegelevatel toetuse saajatel (319,9 tuhat eurot). Kõige väiksem nii keskmine toetuse summa kui ka määratud toetuse summa osakaal tegevusalade lõikes oli ühel ettevõtjal, kes tegeles mitme alaga nagu taimekasvatus, metsamajandus, vahendustegevus, välismajandustegevus ja taluhotellimajandus (*edaspidi* määramata) – vastavalt 63,4 tuhat eurot ja 1,2%. (tabel 2)

Tabel 2. Määratud toetuse summa jagunemine toetuse saajate tegevusalade lõikes, %

Tegevusala	Määratud toetuse summa kokku, eurot		Keskmine määratud toetuse summa, eurot		Määratud toetuse summa jagunemine, %	
	rakendus-uuring	toote-arendus	rakendus-uuring	toote-arendus	rakendus-uuring	toote-arendus
Metsamajandus	319 930	-	319 930	-	6	-
Liha töötlemine, säilitamine, lihatoodete tootmine	619 911	-	309 955	-	11	-
Puidutöötlemine	294 738	-	294 738	-	5	-
Pagari- ja makaronitoodete tootmine	571 952	-	285 976	-	11	-
Loomakasvatus	231 407	-	231 407	-	4	-
Valmis loomasööda tootmine	445 084	193 271	222 542	193 271	8	4
Põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimüük	644 148	-	214 716	-	12	-
Üheaastaste põllukultuuride kasvatus	204 886	-	204 886	-	4	-
Mitmeaastaste taimede kasvatus	204 382	-	204 382	-	4	-
Joogitootmine	396 256	-	198 128	-	7	-
Puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	521 716	-	173 905	-	10	-
Abistavad tegevused	425 285	-	141 762	-	8	-
Segapõllumajandus	114 609	-	114 609	-	2	-
Muud toiduainete tootmine	100 346	-	100 346	-	2	-
Piimatoodete tootmine	72 000	-	201 157	-	1	-
Määramata	63 428	-	63 428	-	1	-
KOKKU	5 230 077	193 271	201 157	193 271	-	-

2.2. PROJEKTIDE EESMÄRGID

Heakskiidetud projektide üldiseid eesmärke oli kolm: uue tehnoloogia väljatöötamine; uue toote väljatöötamine; uue tootmisviisi või protsessi väljatöötamine. (tabel 3) Kuue heakskiidetud projekti puhul oli uue toote väljatöötamise taotlustes osas kaasnevaks eesmärgiks ka uue tehnoloogia, tootmisviisi või protsessi väljatöötamine. Viie heakskiidetud projekti osas püüti leida uusi tootmisviise ja protsesse ka juba tootmises olevatele toodetele.

Tabel 3. Heakskiidetud projektide eesmärgid

Üldine eesmärk	Detailsem eesmärk/kirjeldus	Eesmärkide mainitud kordade arv n=37
Uue tehnoloogia väljatöötamine (kokku 13 taotlust)	Energiasäästule suunatud tehnoloogia väljatöötamine	3
	Muu tehnoloogia väljatöötamine	11
Uue toote väljatöötamine (kokku 9 taotlust)	Funktsionaalse toiduaine väljatöötamine	4
	Erivajadustega tarbijagruppidele mõeldud toiduaine väljatöötamine	3
	Muu toote väljatöötamine	5
	Riikliku tunnustuse saamise nõuetele vastava toidukvaliteedikava väljatöötamine, muu tootmisviisi või -protsessi väljatöötamine	1
Uue tootmisviisi väljatöötamine (kokku 11 taotlust)	Muu tootmisviisi või -protsessi väljatöötamine	10

MAK meetme 1.7.1 abil uusi tooteid tootvate või tehnoloogiat kasutavate ettevõtjate arvu sihttasemeks oli 20 ettevõtjat. Heakskiidetud taotluste eduka rakendamise korral on kolme taotlusvooru toetuse saajate arvu alusel eesmärgiks seatud ettevõtjate arvu sihttase täidetud ja isegi ületatakse 10% ulatuses.

2.3. PROJEKTIDE PARTNERID

Meetme 1.7.1 üldine eesmärk on põllumajandus- ja metsandussektori toormetootjate, töötlejate ja kolmandate isikute vahelise koostöö soodustamine. Partneriteks võivad olla nii teadu- ja arendusasutused, põllu- ja metsamajanduslikud kutsehariduskeskused, tehnoloogia arenduskeskused kui ka isikud, kellel on piisav kvalifikatsioon projektis osalemiseks arendaja või konsultandina. Lisaks eespool nimetatutele võib projekti kaasata ka muid isikuid, kui nende poolt pakutud sisend on vältimatult vajalik projekti lõppeesmärgi saavutamiseks.

Kõige sagedamini kaasati projekti (7 heakskiidetud taotluse osas) teadus- ja arendusasutusi nagu Eesti Maaülikool ja Jõgeva Sordiaretuse Instituut. Kahe heakskiidetud projekti raames kaasati teadustegevusse välispartnereid – ühel juhul Merseburgi Ülikool Saksamaalt rakendusuuringu läbiviimiseks ja teisel juhul Lihateollisuuden Tutkimuskeskus Soomest nii rakendusuuringu läbiviimiseks kui ka tootearenduseks. (tabel 4)

Tabel 4. Heakskiidetud projektide partnerid

Partnerid	Heakskiidetud projektide arv
Eesti Maaülikool	7
Jõgeva Sordiaretuse Instituut	7
AS Toidu- ja Fermentatsioonitehnoloogia Arenduskeskus	5
AS Baltic Pack EST	1
AS Biotech	1
Biotap OÜ	1
Lihateollisuuden Tutkimuskeskus LTK	1
Merseburgi Ülikool	1
OÜ Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus	1
Tallinna Tehnikaülikool	1

MAK meetme 1.7.1 väljundnäitaja (koostööprojektide arv) sihttasemeks oli toetada 35 koostööprojekti. Heakskiidetud taotluste arvu alusel on III taotlusvooru lõpuks sihttase täidetud 74,3% ulatuses.

3. TOETUSE SAAJATE TEGEVUSALA JA PROJEKTI VALDKOND

EMTAK 2008 tegevusalade klassifikaatori alusel tegutsevad toetuse saajad 15 erineval tegevusalal, lisaks oli üks toetuse saaja tegevusala määramata. Toetuse saajate heakskiidetud taotluse projekti valdkond oli üldjuhul sarnanes nende tegevusalaga. Heakskiidetud projektid olid seotud järgmiste projekti valdkondadega: metsandus; põllumajanduslik esmatootmine või jahindus; tehnilise toote tootmine; töödeldud toiduaine tootmine. (tabel 5)

Tabel 5. Toetatud projektide valdkonnad toetuse saajate tegevusalade lõikes

Toetuse saajate tegevusala	Projekti valdkond			
	metsandus	põllumajanduslik esmatootmine või jahindus	tehnilise toote tootmine	töödeldud toiduaine tootmine
Abistavad tegevused	-	loomakasvatussaaduse esmatootmine	-	sööda tootmine
Joogitootmine	-	taimekasvatussaaduse esmatootmine	-	-
Liha töötlemine ja säilitamine, lihatoodete tootmine	-	-	-	liha töötlemine
Loomakasvatus	-	loomakasvatussaaduse esmatootmine	-	-
Metsamajandus	loodusliku bioloogilise materjali (v.a puit) kogumine	-	-	-
Mitmeaastaste taimede kasvatus	-	-	-	marjade, seente ning puu- ja köögivilja töötlemine
Muud toiduainete tootmine	-	taimekasvatussaaduse esmatootmine	muu tehnilise toote tootmine	muude toodete ja saaduste töötlemine inimtoiduks
Määramata	-	taimekasvatussaaduse esmatootmine	-	-
Pagari- ja makaronitoodete tootmine	-	-	-	muude toodete ja saaduste töötlemine inimtoiduks
Piimatoodete tootmine	-	-	-	piima töötlemine
Puidutöötlemine	-	-	biokütuse tootmine	-
Puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	-	taimekasvatussaaduse esmatootmine	-	marjade, seente ning puu- ja köögivilja töötlemine
Põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimüük	-	taimekasvatussaaduse esmatootmine; loomakasvatussaaduse esmatootmine	muu tehnilise toote tootmine	-
Segapõllumajandus	-	taimekasvatussaaduse esmatootmine	-	-
Valmis loomasööda tootmine	-	-	-	sööda tootmine
Üheaastaste põllukultuuride kasvatus	-	-	-	sööda tootmine

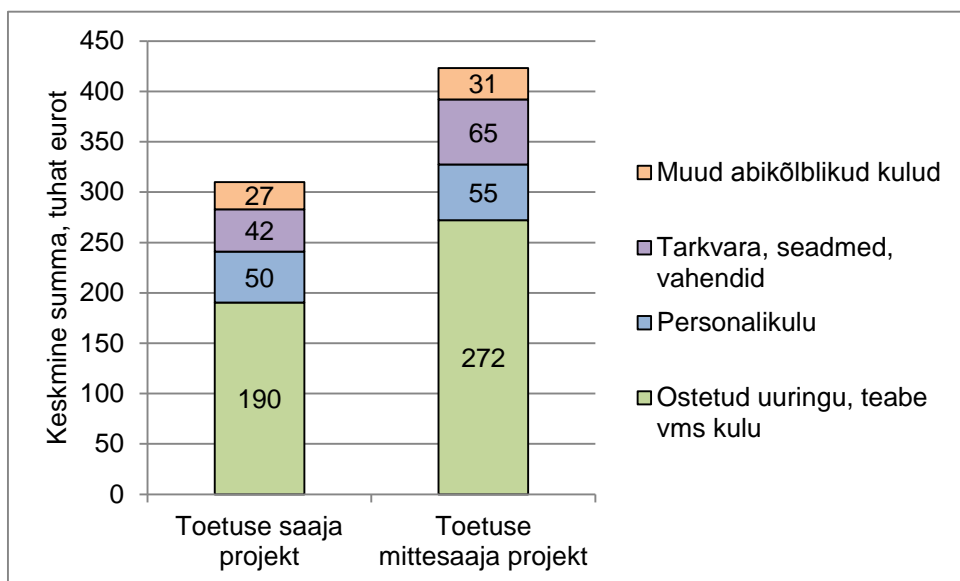
Enamjaolt olid heakskiidetud projektid seotud põllumajandusliku esmatootmisega või jahindusega ning töödeldud toiduaine tootmisega. III taotlusvoorus lisandus heakskiidetud projektide hulka ka metsandusega soetud projekt (loodusliku bioloogilise materjali (v.a puit) kogumine). **Seega võib öelda, et meetme 1.7.1 raames taotleti toetust pigem taime- ja loomakasvatussaaduste esmatootmiseks ning töödeldud toiduainete tootmiseks.** (tabel 5)

4. HEAKSKIIDETUD PROJEKTIDE KULUDE STRUKTUUR

Toetuse taotlejad esitasid taotluse avalduse projekti kulude jagunemise etappide ja kululiikide lõikes. Esitatud projektid olid jagatud 2–6 etapiks. Keskmine planeeritud etappide arv projektide puhul oli 4.

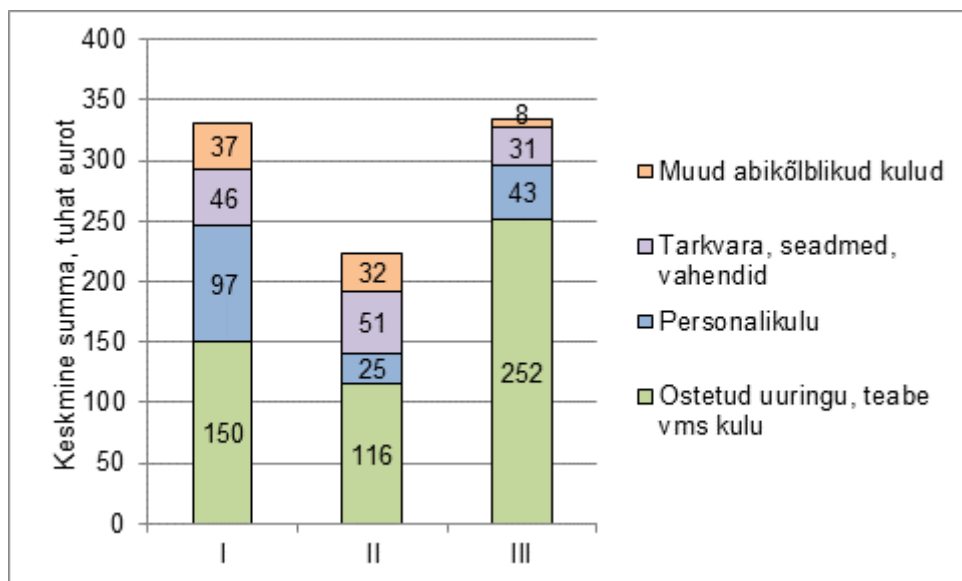
Projekti abikõlblikeks kulutusteks loetakse personalikulu, tarkvara ja seadmete kulu, ostetud uuringu ja teabe vms kulu ning muud abikõlblikud kulud (sealhulgas materjalikulud, varustuse ja samalaadsete toodete kulud, mis tekkisid otseselt teadustegevuse tõttu). Määratud toetuse summa abikõlblikest kuludest moodustas keskmiselt 72,9%.

Vaadeldes toetuse saajate ja mitte-saajate keskmist kulude jagunemist projektide osas, oli toetuse mitte-saajate projektid kulukamad. **Suurima osa projekti kuludest hõlmas ostetud uuringu, tehnilise teabe ja turuhinnaga ostetud või litsentseeritud patendi ning konsultatsiooni jms kulud, mille osatähtsus oli toetuse saajate projektide (heakskiidetud projektide osas) puhul 61,5% ja toetuse mitte-saajate puhul (mitte-heakskiidetud projektide osas) 64,3%.** (joonis 5) Võrreldes eelneva rakendusanalüüsiga (II taotlusvooru seisuga) on ostetud uuringu ja teabe vms kulu proportsioon nii toetuse saajate kui ka mitte-saajate puhul muutunud – vastavalt suurenenud 5,5 ja vähenenud 8,7 protsendipunkti.

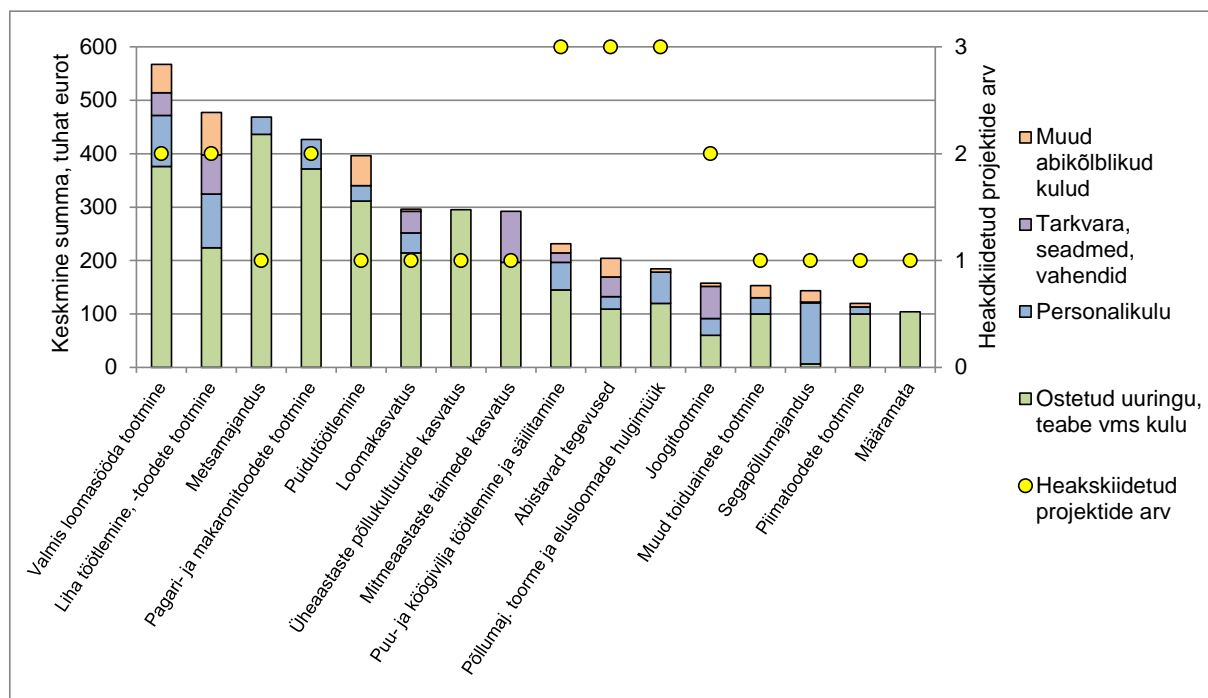
Joonis 5. Toetuse saajate ja mittesaajate projektide keskmise kulu võrdlus kululiikide lõikes, tuhat eurot

Taotlusvoorude lõikes olid keskmiselt kulukamad projektid I ja III taotlusvoorus. Ostetud uuringu, teabe vms kulud moodustasid üle poole ülejäänud kululiikidest II ja III taotlusvoorus, samas I taotlusvoorus moodustas uuringu ja teabe kulu vaid 45,5% ülejäänud projekti kuludest. Seega on taotlusvoorude lõikes ostetud uuringu, teabe vms kulu liik suurenenud, ülejäänud projektiga seonduvad abikõlblikud kulud pigem vähenenud. (joonis 6)

Joonis 6. Heakskiidetud projektide keskmise kulu võrdlus taotlusvoorude lõikes, tuhat eurot

Keskmisest kulukamad projektid olid kolme taotlusvooru jooksul töötleva tööstusel. Ühel metsamajandusega seotud projekti kulud olid samuti üle keskmise kõrgemad. Metsamajandusega seotud projektil oli ka kõige suurem keskmine kulu ostetud uuringu, teabe vms kulu osas. Kõige väiksema osatähtsuse ostetud uuringu, teabe vms kulude osas moodustas segapõllumajandusega seotud projektil (4,5% ülejäänud projekti kuludest), samas personalile tehtud kulutused nimetatud valdkonnas olid kõige kõrgemad võrreldes teiste tegevusvaldkondadega. Ainult uuringutele tehti kulutusi kahe projekti osas, millest üks kuulus üheaastaste põllukultuuride kasvatamise tegevusvaldkonda ja teine oli määramata. (joonis 7)

Joonis 7. Heakskiidetud projektide keskmise kulu võrdlus toetuse saajate tegevusalade lõikes, tuhat eurot

KOKKUVÕTE

Käesoleva meetme 1.7.1 rakendamistulemuste analüüsi eesmärgiks oli anda detailne ülevaade meetme rakendamisest, toetatud tegevustest ja heakskiidetud projektide eesmärkidest. Samuti analüüsiti projektide kulude struktuuri.

Kolmes taotlusvoorus esitatakse kokku 42 taotlust summas 9,2 mln eurot. Heakskiidu said 26 taotlust ning määratud toetuse summa oli 7,6 mln eurot. Aasta-aastalt oli suurenenud heakskiidetud taotluste osatähtsus, samuti ka keskmine taotletud ja määratud toetuse summa. Taotlejate arv oli suurim III taotlusvoorus, mil suurema osa taotlejatest moodustasid osatähtsust ettevõtjad. Osatähtsust ettevõtjad domineerivad taotlusvoorude lõikes nii toetuse taotlejana kui ka toetuse saajana. Väikseim on esindatus füüsilisest isikust ettevõtjate osas.

Toetuse saajate heakskiidetud taotluse projekti valdkond oli üldjuhul sarnane nende tegevusalaga. Enamjaolt olid heakskiidetud projektid seotud põllumajandusliku esmatootmisega või jahindusega ning töödeldud toiduaine tootmisega. III taotlusvoorus lisandus heakskiidetud projektide hulka ka metsandusega seotud projekt.

Põllumajandus- ja metsandussektori toormetootjate, töötajate ja kolmandate isikute vahelise koostöö soodustamiseks kaasati kõige sagedamini projekti teadus- ja arendusasutusi nagu Eesti Maaülikool ja Jõgeva Sordiaretuse Instituut. Kahe heakskiidetud projekti raames kaasati teadustegevusse ka välispartnereid nii Saksamaalt kui ka Soomest.

Kolme taotlusvooru jooksul määrati toetust rakendusürituste teostamiseks 96,4% määratud toetuse summast ning tootearenduseks 3,6% määratud toetuse summast. Rakendusürituste teostamiseks oli kolme taotlusvooru jooksul enim toetust määratud põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimüügiga ja liha töötlemise, säilitamise ning lihatoodete tootmisega tegelevatele toetuse saajatele. Suurima osa projekti kuludest hõlmas ostetud ürituste, tehnilise teabe ja turuhinnaga ostetud või litsentseeritud patendi ning konsultatsiooni jms kulud. Keskmisest kulukamad projektid olid kolme taotlusvooru jooksul töötleva tööstusel.

Kuna III taotlusvoor oli käesoleva MAK perioodi viimane meetme 1.7.1 taotlusvoor, siis võib III taotlusvooru lugeda ka kõige õnnestunumaks. Seda suurima heakskiidetud taotluste ja toetuse saajate arvu ning maksimaalse eelarve kasutuse poolest. Kuna innovatsiooniga seonduv on üha aktuaalsemaks ning olulisem teemaks muutunud seoses kasvava konkurentsiga põllumajandus-, toidu- ning metsandussektoris tegutsevate ettevõtjate jaoks, siis peaks teadus- ja arendus- ning innovatsioonitegevuse elavdamise ning koostöö suurendamise tüüpi meede jätkuma ka järgmisel maaelu arengukava perioodil.